

Vlada SZ ni napravila nobenega takega koraka po drugi svetovni vojni proti nobeni drugi državi, mi kapitalistični, čeprav je bila politika nekaterih teh držav označena za sovražno in protisovjetsko

svetnikov. Omenjeni svet bo imenoval tudi vojaški revolucionarni svet in vrhovno ljudsko sodišče.

Upravní svet bo sestavljen iz vladnega predsednika, več podpredsednikov in ministrov. Imel bo 30 ministrstev ali departmanov. Izvzemši zunanje ministristvo; ministristvo za informacije in za prekomorske zadeve so razna ministristva razdeljena v tri skupine, odvisne od politične, finančne, gospodarske, kulturne in didaktične komisije.

Zavarujmo mir, ki je največja dobrina

OPOGUMMLJENI SEGAAJO PO NAŠIH OTROCIH

2. oktober je bil na predlog Svetovne sindikalne federacije razglašen za dan miru. Milijonske množice sveta so ta predlog pozdravile iz vsega sveta. Danes, na dan miru, se zgrinjajo, da bi tudi na zunan manifestacije svoje hotenje po miru in da bi se našla pot do stvaritve in krstivne resničnega miru.

Ni je besede, ki bi posameznika pa cele narode tako grozotno dolila kot dojni beseda vojna. Najbolj grozotno pa dojni ženo in mater, od katere terja vojna največji žrtve in kateri največ ubitih. Vojna je nenehno slovo od najdražjih, od tistih, ki jim je žila življenje in ki pomenijo življenje njej. Nenehni trepet zanje je. Vris v njeni duši, če se vrnejo in tiha, bolestna odpuščanje, če jih ni več nazaj. Z njo je združeno gorje, ki ni izraza, da bi označeval njegovo globino. Vključuje je, izgnanstva, pozice, roče, umore, bombne napade na nezaščiten mesta in laboratorija smrti.

Bliskovit kot slika na filmskem platnu beži vse to izpred oči in ključ nazaj, da se zamislimo in ustavimo pred vsako posebej. Nečisto jih je in vsaka nam pred očmi isto zgodbo. Nekatere na njenem koncu je za nevidnimi črkami zapisan stavek: Neodmno vojne. Kot vidiš jih, ki se odkrine iz srca pot, ko se je na tihem v spominu dotaknilo tistega, kar je dojemalo v pretekli vojni in morda se v tisti poprej.

Težko je bilo živeti sredi okupatorjevih postojank in neprestani nevarnosti, da ti ena ali druga izmed njegovih policije ali pa njegovo vojsko vdre sredi noči v hišo, te odvleče s seboj na brezkončna zasliševanja in mučenje, ko nisi vedel, kako in kje se bo končalo s teboj. Vendar si živel, ne kot okupatorji ponižni in uslužni hlapci, marveč kot človek, ki mu je svoboda najvišja dobrina in se za njo bori tako, kakor mu narekuje srce in vest ter kakor mu narekuje dolžnost do zmage nad temnimi silami našljaja.

Težko je bilo živeti v gozdovih, daleč od domačin, daleč od sveta, na katero te je pripeljal vsakdanje življenje in navade s tisočimi vzmeti. Mahoma si se preizgural. Zamenjal si udobje in toploto doma s trdim ležiščem nekje na umazanih, neporabnih in zaprašenih deskah, ali pa zunaj v snegu na smrekovih vejah, ki si jih polozil zato, da bi se ne nalezil preveč prehlada. Ob sovražnih kovih vloh pogosto se tega ni bilo. S silo volje si vzdržal večdnevne marše, si krotil zanosnost in se preblijal skozi sovražne obočje. Vedel si je eno, da je napad treba odbiti, da je treba uničevati sovražnikovo vojno moč, da je treba rušiti njegove postojanke in da je treba pospešiti za vsako ceno zmago nad njim.

Težko je bilo zapustiti dom in gledati, kako ližejo ognjeni jeziki njegovo streho, kako goljot zubili to, kar si s trdom doletih let spraviš skupaj. Potem pa na ukaz in proti volji volji vstopiti na vlak, ki naj te popelje v dežele, kjer ti ne boš človek, kakor si bil doma, temveč samo številka in nič več kot številka v seznamu sužnjev, ki morajo garati za gospodarja, ki jih je ugrabil. Vse to je bilo v bistvu neizrečeno težko. Vendar so sli narodi Jugoslavije in z njimi ljudstvo in partizani Tržaškega ozemlja preko vseh teh težoč. Z neko

lahkoto so šli, ker jih je prežemala zavest, da se temu ne da izbeči, da je borba proti okupatorju in tistim, ki so se mu udinjali edina pot do svobode, katero si je ljudstvo hotelo in moralo izboljšati, da postane samo sebi svoj gospodar. Slo je tudi z upravičenim upanjem, da se bo upoštevalo nacele samoodloče in enakopravnosti narodov in da se bodo po vojni ustvarili v mednarodni politiki taki odnosi med državami, ki bodo zajamčili mirno sožitje med njimi.

Zal pa to ni bilo storjeno tako, kot bi moralo biti in to tudi tam, kjer smo največ pričakovali kjer smo se največ zanasali. Zlagana resolucija Informbiroja odkriva po podrejenem letu svoje ozadje, ki globoko izpodkopuje vse tiste temelje, na katerih more in mora soneti resničen mir.

Vsa štiri leta po vojni se govori o njem. Demokracije množice in od vojne izmučeni narodi vsega sveta ga zahtevajo, toda če ga hočemo zajamčiti, ga moramo v konkretnih pogojih, ki jih imamo za to v svetu. Tudi to ni težko storiti, če prepajamo narode in njihove voditelje iskrena želja po miru in če se ta želja izraža tudi v odnosih posameznih velikih držav do malih držav. Ti morajo biti namreč enakopravni in ne pa taki, da posamezna velika država izvaja nad malo državo svojo nadvlado, zato ker je pač večja in močnejša. V ekonomskem pritisku in v izžemanju velike države ne more biti govora o neodvisnosti male države in o razmahu njenih ustvarjalnih sil, torej ne more biti tudi govora o osnovah, na katerih se mora mir ucvrščevati. Le njihov popolni razmah prispeva k napredku dežele, brise razlike, ki nastajajo med tehnično bolj in tehnično manj razvitimi državami ter ustanavlja pogoje enakopravnega sodelovanja med njimi. Ti pa so prvenstveni za ucvrščevanje miru.

Nevarnost vojne predstavljajo imperialistične in protidemokracijske težnje v mednarodnih odnosih, v tem da se teptja pravica narodov do enakopravnosti, da narode izkoriščajo in se vmešavajo v njihove notranje zadeve ter jim ne dopuščajo, da bi si življenje uredili, tako kot bi sami hoteli. Jugoslavija se je temu uprla in povzela o tem jasno besedo, prosto vsakega zavijanja dejstev. To je tudi morala storiti ne samo zaradi svoje svobode in neodvisnosti, temveč tudi iz dolžnosti pred drugimi malimi narodi in demokracijami gibanjem sveta. Svesna si je namreč, da izgradnja socializma v lastni deželi in z borbo za enakopravne odnose med narodi in državami neizmerno veliko doprinese k iskrenemu sodelovanju med njimi v dobroti človeštva in v dobroti tega, da se ohrani v svetu mir.

Z istim zaupanjem kot smo gledali nanjo med vojno, ko smo bili z njo vred pravičen boj za narodno in socialno svobodo in ko je bila Jugoslavija s svojo narodno osvobodilno borbo drugim narodom za zgled, kako se je treba za to dovede boriti, jo gledamo danes. Občudujemo njeno vodstvo, ki se ga podlost klevetnikov in sciniranega budimpeštanskega procesa ne more dotakniti, zato ker je resnica, ki jo jugoslovansko ljudstvo dobro pozna, zvisena nad lažjo. Občudujemo voljo, delavnost in vztrajnost njenih ljudi. Vemo, da ni le plod ljubezni

Otroci padlih partizanov so najbolj naši. In ker to tudi reakcija ve, saj je tako preprosto in naravno, da so najbolj naši, nas hoče prav v tem, kar je najbolj boleče raniti. Štiri leta po vojni se tega ni upala tako očito dotakniti. Letos si upa in hodi po hišah prigrvarjat matere, da bi jih izročile «Postbeliki», ki bi jih brezplačno šolali, ali jih izročila kake obrti. Na prvi mah se zdi to pietetno dejanje. Drugačno pa se nam pokaže, ko se ozremo na pogoj, ki ga postavljajo, in ko se ponovno vprašamo kaj je prav za prav «Postbelica»?

Zahtevajo namreč od otrokove matere, da podpisuje nekak revers, s katerim se obveže, da ne bo zahtevala svojega otroka vse do dvajsetega leta in jim ga prepustila v popolno vzgojo. Odtgniti ga hočejo tako, ne le vplivu okoliš, v katerem otrok živi, marveč tudi neposrednemu materinemu vplivu. V letih ko se otroku izoblikuje značaj, ko začne vzgoja delovati kot eden najmočnejših čimbenikov, ga hočejo imeti zase. Prevzgojiti ga hočejo, kakor so včasih prevzgojili Turki v jančarje slovenske otroke, ki so jih odvedli s seboj kot plen. Bistvo je eno in isto in to bitstvo se tudi ne prikriva nobeni materi, samo če zna kolikšak zadržati razmisli. Kaj je Postbelica ji pove že ime: organizacija ustanovljena po vojni z različnimi humanitarnimi nameni, ki naj pomagajo celiti vojne rane. Ustanovljena je bila v Italiji, tam je razširjena, pri nas v Trstu ima seveda tudi svoj delokrog. Njen tržaški delokrog je zanj iz razumljivih razlogov veliko bolj pomemben od delokroga v Italiji sami, ker ima kot poglavitni in tudi edini namen raznašanje slovenskega življa. Postbelica je prevzela torej vlogo, ki jo je nekdanj v polnem obsegu izvajala Lega Nazionale, samo, da je ta vloga povrhu še farizejska, ker je humanitarni poborjarna. Da je to takoj, si upamo mirno trditi, ker imamo neovrgljive dokaze. Postbelica nimajo slovenskih šol, v katere bi mogli otroci slovenskih staršev imela le italijanske šole v svojih zavodih in v kolikor je slovenskih otrok prevzela, posreduje ita-

do domovine, temveč dolžnost do resnice. Z resnico in samo z resnico pa se proti vojnim huskacem krepijo demokracijske sile v svetu, katere je razhlajala resolucija Informbiroja in vsa gnusna navlika, ki se vleče za njo. Ko se na dan miru zamislimo v slike iz pretekle vojne, oživijo pred nami obzori, ki jih ne bomo gledali nikdar več. Zdi se, da nam pripoveduje vsak in vsi skupaj: za svobodo, za enakopravnost, za bratstvo sožitje med narodi smo se zrtvovali. Ne dopustite, da bi se teptala ta nacela. Sledite onim, ki se borijo zanje, kot smo se borili mi.

BROZOV, JOZEK SE JE RAD IN DOBRE UČIL!

Sredi vasi je njegova rojstna hiša. To je preprosta kmečka hiša, kakršnih je tisoče v naših vaseh. Na oknih cveto rože in sonce se skozi preproste zavesne vrti pot v izbe. Tu je velika in mala hišica, kamra, črna kuhinja in shramba. Siroke mize so pregrnjene s pri zveženimi narodnimi motivi, prav tako zibelka in postelja. V črni kuhinji so žrnile vse vse zaprte s moko. Tu je nekdo Titova mati milela moko za kruh, ki ga nikoli ni bilo dosti pri hiši.

Družina je bila številna, pet bratov in dve sestrji, zemlje pa malo in se to, ki je bila so morali drago plačevati graščini. Vasko leto dvakrat je terjala banka obrok in zanj je šel vse pridelek, čeprav so otroci kruha stradali in se je morala mati truditi na vse načine, da niso hodili raztrgani po vasi.

POSKALA SEM TITOVEGA VRSTNIKA ULAMA LOJZA. Na hrstu je prinesel železno brano in jo prislonil k steni. Nato je sedel na stol pred svojo hišico, ki se ji rebrja že pošteno poznajo. Pogladi si

ljanske šole, v katerih se raznašujejo. Zanimljivo je dejstvo, katerega je treba vsekakor osvetliti da bo vsem našim ženam jasno, čemu si je Postbelica prav toliko potrudila, da pošilja svoje agitatorje od hiše do hiše. Čemu ni tega storila lani in prejšnjega leta. Enostavno ker si ni upala. Bala se je, da bo naletela pri demokracijem ljudstvu na odpor. Upoštevač današnje pogoje pa je prišla do sklepa, da je morda le nastopil tisti ugodni trenutek, da vrse seme v rodovitna tla, v katerih bo vzklilo in se bohotno razraščalo. In kar je za enkrat prav tako važno, teh tal ji niti ni treba gnoliti. To nič kaj prijetno delo so opravili zanj njeni prijatelji.

Vsaka tržaška antifasistična in vse tržaško demokracijno ljud-

stvo dobro ve, kdo so. Nad leto dni jih vsak dan bolj spoznava in se vsak dan bolj prepričuje, da je vidaljevstvo tisto, ki podtalno rovavi proti slovenskemu življu in njegovi kulturi. Navidezno izkazuje skrb za slovenske šole, prireja celo sestanke staršev, v resnici pa ustvarja teren zato, da bi jih zametali kot nepotrebno šaro. Tak je namreč duh izjav, ki jih dajajo nekatere matere in taki so njihovi ukrepi v neizmerno in izključno škodo lastnih otrok. «Ne bom več dela svojega otroka v slovensko šolo», pravi taka mati, «s slovensko itak nikamor ne pride in z njo ne bo dobil v Trstu nobene službe». Bistvo je s tem dokazano in več kot to tudi ni treba, kajti vse ostalo je nato preprosto in umljivo.

Na Titovem domu

Od Orejšja do Kumrovc je nekaj več kot uro hoda. Greš med njivami do mostu in po njem čez Sotlo, mejo med Slovensko in Hrvaško ljudsko republiko cesta te vodi pod malim stranskim mestecem Klanjcem, ki je vse zavito v sadno dreve. Nato dalje do pešpota, kjer je napisal pesnik Anton Mišanović «Lepo našo domovino».

Na griču, desno nad cesto štrle iz gozda razvaline Cesargrada, na levi, slovenski strani razpada zidovje Kušperka. Cesta se vije skozi sotesko. Ob nji vsehokoli sumi Sotla. Nato se dolina odpre v zelenico. Tudi pa pustimo cesto. Preko travnikov vodi steza naravnost v Kumrovec.

Vas. V jarku ob cesti gajajo gosi. Hiše so nizke, nekatere lesene in s slamo pokrite. Iz stare šole se sliši pesem. Pionirji pojo o domovini. V to poslopje je hodil pred mnogimi leti v šolo mali Brozov Jožek. Bos je sedel v tretji klopi na desni strani in znal vedno brez napak odgovarjati na vprašanje učiteljev.

BROZOV, JOZEK SE JE RAD IN DOBRE UČIL!

Sredi vasi je njegova rojstna hiša. To je preprosta kmečka hiša, kakršnih je tisoče v naših vaseh. Na oknih cveto rože in sonce se skozi preproste zavesne vrti pot v izbe. Tu je velika in mala hišica, kamra, črna kuhinja in shramba. Siroke mize so pregrnjene s pri zveženimi narodnimi motivi, prav tako zibelka in postelja. V črni kuhinji so žrnile vse vse zaprte s moko. Tu je nekdo Titova mati milela moko za kruh, ki ga nikoli ni bilo dosti pri hiši.

Družina je bila številna, pet bratov in dve sestrji, zemlje pa malo in se to, ki je bila so morali drago plačevati graščini. Vasko leto dvakrat je terjala banka obrok in zanj je šel vse pridelek, čeprav so otroci kruha stradali in se je morala mati truditi na vse načine, da niso hodili raztrgani po vasi.

POSKALA SEM TITOVEGA VRSTNIKA ULAMA LOJZA. Na hrstu je prinesel železno brano in jo prislonil k steni. Nato je sedel na stol pred svojo hišico, ki se ji rebrja že pošteno poznajo. Pogladi si

V tem znanju tako ugodnem vzdušju, ki je bilo ustvarjeno s poldrugoletno Vidalijske politiko, si je Postbelica opogumila vrči svoje mreže, in to z upanjem, da jih ne bo vrgla zastoj. Morda pa se bo le zdaj našla katera slovenska mati, ki bo v zmedbi, ki je nastala po zaslugi Vidalijske politike v njeni glavi, izročila v prevzgojo svojega otroka in podpisala revers, da ga pred izpolnjenim dvajsetim letom ne bo zahtevala.

Od nje kupujejo to, kar se ne da niti kupiti z nobenim denarjem, niti preplačati. Ona pa si ne izprašuje svoje vesti, se ne pogloblja v vzroke, zakaj je padel njen moč in mirno prodaja.

Bil je borec, partizan. Ko se je boril za svobodo, za resnično demokracijo in bratstvo sožitje med narodi in za njihovo enakopravnost, se je boril tudi proti našilju raznarodovanja, zato, da bi bila vsa tržaška mladina vzgojena v naprednem duhu. Zato, da bi se njegov otrok lahko šolal v slovenskem jeziku. Veliko odgovornost si nalaga mati, ki prodaja «Postbeliki» dušo svojega otroka. To pred njim samim, pred družbo in pred lastnim narodom. Odgovor pa, ki ga bo morala nekod dati pred lastnim otrokom bo gotovo najtežji. Njegovi upravičeni očitki ne bodo nikdar jenjali skeleti. Za njih ne bo nikakega opravičila, kajti našli najdražji otroci niso in ne bodo nikdar pozabljeni.

zadnje tu, je pripovedoval, kako jim je bilo doma. Če koruznega kruha niso imeli, kolikor bi ga radi, in če se tega je mati zaklepla. Kadar je prišla kaka sosedka v vas, ni mogla otrokom odreči, če so zanj prosili. Zato so pa otroci ta trenutek znali izbrabiti. Dobili so kruha, pa tudi klofute jim niso bile prihranjene, ko je sosedka odšla.

«Pa ti začno govoriti, da je Tito nekak ruski general. Kakor da bi ga jaz ne bil poznal? Povsod sva skupaj hodila, kupovala golobe in zajce. Kaj vse sva si izmišljala! Tudi kasneje sva prišla skupaj, v avstrijski vojski. Potem je Josip pobejal k Rusom».

Poznal sem tudi njegovega očeta, Franjo mu je bilo ime. In mater sem tudi poznal. Preje je bila Javorščikova Marija, Slovenka. Dobri ljudje so bili. Ko je prišel Josip iz zapora, iz Maribora, je bil spet v Kumrovcu. Negalec, O, skusil je gorja, skusil! Zato je pa tudi tak človek, da ga ima ljudstvo rada.

Oba moža sta modrovala dalje. O tem sta govorila, da je Tito naslednik puntarja Matije Gubca in kako je ponosno ljudstvo v Kumrovcu, v vsem Hrvaškem Zagorju, v vsej domovini, ker se je rodil iz njega tak sin, vreden ljubezni vsega delovnega ljudstva.

O O O O

Ulama si je naložil spet brano na rame in šel na polje. Pred nekaj dnevi se je vključil v kmetijsko obdelovalno zadruge «Svoboda», ki bo najlepši spomenik Tita v njegovem rojstnem kraju. Tudi Stefan se je opravičil na delo. Po cesti so se prismejali mladi ljudje Kumrovc, živahni, zdravi in veseli. Nekateri so že šli iz gimnazije, kamor danes po zaslugi Komunistične partije in maršala Tita lahko odhajajo otroci vseh delovnih ljudi Jugoslavije in od kod se vsem odpira široko, svetla pot v bodočnost. Gre do so prepevali pesem o njem, ki ga ne bo moglo nikoli iztrgati iz srca našega ljudstva, neli so o borbi, ki ga je rodila in v jasnem soncu svobode, ki nam nikoli več ne ugasne.

Naj nam živi na veselo bodočnost naših otrok, naj dolgo živi naš ljubljeni Tito!

VIDA BREST

ADEX - IZLETI

30. oktobra

v Postojno

Vpisovanje do 10. oktobra.

1. in 2. novembra (dva dni)

v Ljubljano

Vpisovanje do 10. oktobra.

Vpisuje in daje pojasnila potovalni urad «ADRIA-EXPRESS», ul. F. Severo 5-b, tel. 29243.

Dr. GAETA

ZOBOZDRAVNIK

Izdeluje proteze v zlatu, zlatu, kromu in plastiki. Največja garancija. Sprejema od 10 do 12 in od 15 do 19. (Govori slovenski) TRST, UL. TORREBIANCA št. 43 VOGAL UL. CARDUCCI

Mizarji

kmetovalci

podjetniki

šče, turnu, parkete in drugo

CALEA

IRSI Viale S. Maria 21 Tel. 9440

Krojaška delavnica

TRST - ULICA VALERIOVA

izdeluje moške obleke

ženske plašče

OBRACA, POPRAVLJA

PO IZREDNO NIZKIH CENAH

KINO NA OPČINAH

predvaja samo še DANES v NEDELJO 2. t. m. na splošno

znani glasbeni velefilm: **KRESNICA (La Luccola)**

PRICETEK OB 16. PRICETEK OB 18

SPORED PRIHODNJEGA TEDNA:

V PONEDELJEK in TOREK

nekaž zanimiva iz živalskega sveta

BELI ČEKAN

V SREDO in ČETRTEK ve-

seloigra

POŠTENJAK, PA NE PREVEJ

Prihodnja SOBOTO in NEDE-

LJO pa zopet nekaž veselega: **MOJI DVE SOPROGI**

Opozarjamo občinstvo, da se pričnejo sedaj predstave ob delavcih

kih že ob 18. uri. PRIDITE VSI! PRIDITE VSI!

Hrznarstvo Trst
Ul. Cosans 3
Telefon 344
Mermolja Olajane pri plačilu

Prekrasni modeli

Ženski in moški čevlji

Oglejte si zalogo

TRGOVINA

TREVISAN

Ulica Vasari 10

Kopališče Sv. Nikolaj

ODHOD PARNIKOV in MOTORNE JADRNICE izpred

potomla ribarstva veljaven do vključno 2. oktobra 1949.

VOZNI RED OB NEDELJAH VOZNI RED OB DELAV-

Iz Trsta: Iz Sv. Nikolaja Iz Trsta: Iz Sv. Nikolaja

8.00 12.45 10.00 12.30

11.00 18.30 11.00 17.45

14.00 12.05 15.00

Naj nam živi na veselo bodočnost naših otrok, naj dolgo živi naš ljubljeni Tito!

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST

VIDA BREST